

تحلیل عوامل موثر بر کارآفرینی شهری در راستای دستیابی به اقتصاد پایدار (مطالعه موردی: شهر نجف‌آباد)

مریم رضائی* - دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران
نگین صادقی - استادیار گروه شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
شهرام عزیزی - کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، مؤسسه آموزش عالی نور هدایت، شهرکرد، ایران

تأیید مقاله: ۱۳۹۹/۱۲/۱۶

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۶/۳۰

چکیده

امروزه تقویت کارآفرینی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه آن از ابزار پیشرفت اقتصادی کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه است. همچنین بسترسازی برای کارآفرینی در وجوه مختلف آن می‌تواند اهمیتی راهبردی در نظام عملکرد مدیریت بخش عمومی و سازمان‌های متصدی در مدیریت شهری باشد. در شهرها کارآفرینی یکی از کلیدهای اساسی توسعه اقتصادی و درآمدزایی محسوب می‌شود؛ شهرها به‌عنوان مراکز دانش و تولیدات خاص، محل تسهیل تفکر خلاقانه و نوآورانه و آفرینش گر فرصت‌های ارزنده برای اشتغال و کارآفرینی هستند؛ بنابراین در محیط‌های شهری باید شرایطی خاص برای کارآفرینی و شکوفایی اقتصادی فراهم شود. براین اساس، هدف کلی پژوهش کاربردی و توصیفی-هم بستگی حاضر بررسی عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی شهری در راستای دستیابی به اقتصاد پایدار با مطالعه موردی شهر نجف‌آباد است. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش پیمایشی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. جامعه آماری شامل کارآفرینان شهر نجف‌آباد، خبرنگاران، کارشناسان و استادان کارآفرینی و مدیران امور شهری است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و بهره‌گیری از آزمون‌هایی مانند ضریب هم بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره انجام شده است. متغیرهای اصلی پژوهش شامل عوامل اقتصادی-حمایتی، عوامل انسانی-اجتماعی، عوامل زیرساختی و کارآفرینی شهری است. یافته‌ها نشان می‌دهد میان سه متغیر اصلی پژوهش با کارآفرینی شهری رابطه وجود دارد و از میان آن‌ها، متغیر عوامل اقتصادی-حمایتی با ضریب تأثیر ۰/۶۵۵ مهم‌ترین متغیر موثر بر کارآفرینی در راستای دستیابی به اقتصاد پایدار شهری است. به‌طور کلی، محدوده مورد مطالعه با داشتن قابلیت‌های بسیار می‌تواند پتانسیل تبدیل شدن به یک شهر کارآفرین را داشته باشد. فراهم کردن تسهیلات حمایتی و اقتصادی نیز می‌تواند بیشترین نقش را در این زمینه ایفا کند.

واژه‌های کلیدی: اقتصاد پایدار، توسعه اقتصادی، شهر نجف‌آباد، کارآفرینی شهری.

مقدمه

با افزایش جمعیت شهرنشین، روزه‌روز بر اهمیت و نقش شهرها در جهان کنونی افزوده می‌شود. جمعیت ۳۰ درصدی شهرها در دهه ۱۹۵۰ به ۵۴ درصد در سال ۲۰۱۴ رسید؛ درحالی‌که در برخی مناطق جهان مانند آمریکای شمالی، آمریکای لاتین و کارائیب، این میزان بیش از ۸۰ درصد است و کشورهای درحال توسعه نیز به‌ناچار این مسیر را طی خواهند کرد (United-Nations, 2014: 3). براساس پیش‌بینی‌ها، تا سال ۲۰۵۰ در حدود ۶۸ درصد از جمعیت جهان شهرنشین خواهند بود (United-Nations, 2018). با افزایش جمعیت شهرهای جهان، الگوهای مصرف و تولید نیز به میزان قابل‌توجهی تغییر و رشد کرده (Krishna and Kummitha, 2019: 2) و هم‌زمان نیز اقتصاد جهانی به آن‌ها وابسته‌تر شده است. همچنین شهرها به‌عنوان مراکز دانش، نوآوری، تولیدات و خدمات خاص، به تسهیل تفکر خلاقانه و نوآوری پرداختند. مناطق شهری با داشتن تنوع و طیف گوناگونی از تخصص‌ها، از روستاها بهره‌ورتر و به نیروی اصلی محرکه اقتصاد ملی و گاهی بین‌المللی تبدیل شدند؛ این روند به‌گونه‌ای است که کشورهایی که از رشد شهری کمتری برخوردار باشند، به رشد پایدار اقتصادی دست نخواهند یافت (بابایی هزه‌جان و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۴).

به‌دنبال جهانی‌شدن اقتصاد و تشدید پیامدهای رقابت میان شهرها از یک سو و نیاز به زیرساخت‌های سرمایه‌ای برای یک جمعیت روبه‌رشد از سوی دیگر، شهرها علاوه بر بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی، به استفاده از مزیت‌های رقابتی خود مجبور هستند تا روند جهانی‌سازی را بهتر به نفع خود مدیریت کنند. این تغییرات که به تعبیر عده‌ای تبدیل فضای مکان‌ها^۱ به فضای جریان‌ها^۲ نام دارد (Castells, 2011) شکل جدیدی از سرمایه‌ی شهرمحور را موجب شده است. همچنین شهرها را به سکوی فعالیت‌های اقتصادی، خلاقیت و بهره‌وری در شبکه‌ی کسب‌وکار جهانی تبدیل کرده (رفیعیان و محمدی، ۱۳۹۶: ۲) و رابطه‌ی برنامه‌ریزی توسعه و بازار را نیز متحول کرده است. این تغییرات، مدیریت شهری را نیز در برابر رویکردها و سیاست‌های جدید قرار داده و تغییرات بنیادینی را در شیوه‌ی حاکمیت شهرها به‌دنبال داشته است (Kavaratzis, 2004: 59). درواقع با گسترش و توسعه‌ی روزافزون شهرها به‌عنوان مراکز تولید ثروت و تمرکز جمعیت، اداره و کنترل آن‌ها نیز دشوار شده و این مهم احساس می‌شود که شهرها به‌جای اینکه توسط سازمان‌هایی از بالا به پایین اداره شوند، باید در فرایندی خودکنترلی، حرکت کنند و به‌مرور زمان، اداره‌ی امور شهر به شهروندان واگذار شود (United-Nations, 2014: 5).

در این شرایط، کارآفرینی برای پیشبرد اهداف توسعه‌ی شهری و حل معضلات اقتصادی و اجتماعی، بستر مناسبی برای شهر و شهروندان فراهم می‌کند؛ از این رو بحث‌های اخیر در مطالعات اقتصاد شهری، به‌طور فزاینده‌ای بر شهرهای کارآفرین و اهمیت خلاقیت و ابتکار در دستیابی به رشد اقتصادی متمرکز شده‌اند (Ács, et al., 2008: 25). شهرها محیط مناسبی برای کارآفرینی هستند و بستر اقتصادی و نهادی مربوط را برای کارآفرینان فراهم می‌کنند. همچنین امکانات و زیرساخت‌هایی را آماده می‌کنند که برای ساکنان و سرمایه‌ی انسانی آن جذاب است و سبب ایجاد و حفظ انگیزه برای توسعه‌ی کارآفرینی می‌شود (Penco, et al., 2020: 4).

1. space of places

2. Space of flows

ساختار اقتصادی دنیای امروز به‌طور اساسی با گذشته تفاوت دارد. شاخص‌های سخت‌افزاری و دارایی‌های مشهود که دیروز در جایگاه یک بنگاه اقتصادی نقشی تعیین‌کننده داشت، جای خود را به نوآوری، ابداع، خلق محصولات جدید و دارایی‌های نرم‌افزاری داده است. اگر دیروز ثروتمندترین افراد دنیا آن‌هایی بودند که منابع مالی بیشتری در اختیار داشتند، امروز ثروتمندترین مردم دنیا دانش‌مدار و کارآفرین هستند (فرجی قناتی، ۱۳۹۰: ۱۲). بنابراین توسعه اقتصادی دنیای امروز بر پایه خلاقیت و استفاده از دانش استوار است. در این میان، تداوم بقا و حیات جوامع و شهرها، نیازمند روش‌ها و راه‌حل‌های جدید است و کارآفرینی به‌عنوان یک رویکرد راهبردی و مزیت‌آفرین و عامل اساسی در نظام‌های اقتصادی می‌تواند الگویی کارآمد برای حصول به اهداف توسعه اقتصادی اجتماعی قلمداد شود.

درحقیقت کارآفرینی که به مفهوم کشف و بهره‌برداری از فرصت‌ها به‌منظور ارزش‌آفرینی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه است، پایه و اساس توسعه همه‌جانبه و پایدار جوامع شهری محسوب می‌شود (دیوسالار و بزرگی، ۱۳۹۱: ۸)؛ بنابراین در دنیای امروز توسعه پایدار بر پایه خلاقیت، نوآوری و استفاده از دانش استوار است، در کشور ما نیز گسترش و توسعه کارآفرینی ضمن فراهم کردن بستر رشد و توسعه پایدار می‌تواند مسائل و مشکلات موجود از جمله فقر، نابسامانی اجتماعی و فرهنگی، معضل بیکاری و وابستگی به نفت را کاهش دهد و زمینه را برای ایجاد درآمدهای پایدار شهری فراهم کند. نجف‌آباد به‌عنوان یکی از شهرهای پرجمعیت استان اصفهان ظرفیت‌های مناسبی برای تبدیل شدن به یک شهر کارآفرین دارد. این محدوده با داشتن چندین شهرک و منطقه صنعتی، استقرار بیش از هزار واحد صنعتی، داشتن حدود ۳۰ درصد از صنایع استان و اشتغال بالغ بر ۴۵ هزار نفر در این واحدها، جایگاه خاصی در بخش صنعت دارد. همچنین با داشتن مراکز آموزش عالی متعدد و بیش از ۱۳ هزار واحد صنفی، قطب اقتصادی، صنعتی و آموزشی استان به‌شمار می‌آید (عزیزی، ۱۳۹۷: ۳). از سوی دیگر به لحاظ جاذبه‌های گردشگری و داشتن صنایع دستی (قالی‌بافی، چاقوسازی و غیره) بسیار غنی است. داشتن این پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های بالقوه در این شهر، تکلیف مدیران شهری را در بهره‌گیری خلاقانه از این ظرفیت‌ها دوچندان کرده است؛ از این‌رو می‌توان با تکیه بر نگرش‌های نوین کارآفرینانه به‌منظور ارتقای زندگی شهروندان گام‌های اساسی برداشت.

با توجه به آنچه بیان شد، ضروری است شهر نجف‌آباد به‌عنوان یکی از شهرهای مهم استان اصفهان و یکی از قطب‌های منطقه‌ای، برای رشد و توسعه اقتصادی پایدار، به‌سوی کارآفرینی به‌منزله رکن اساسی و تأثیرگذار اشتغال و توسعه پایدار حرکت کند؛ بنابراین در این پژوهش عوامل و بسترهای مؤثر اقتصادی، انسانی، اجتماعی، زیرساختی و غیره در ایجاد شهر کارآفرین در محدوده نجف‌آباد به‌منظور دستیابی به اقتصاد پایدار شناسایی و بررسی شده است. به همین منظور و با توجه به مطالب مطرح‌شده سؤال اصلی پژوهش این است که چه عواملی در ایجاد کارآفرینی شهری در شهر نجف‌آباد نقش دارند. همچنین در ارتباط با موضوع کارآفرینی و کارآفرینی شهری، پژوهش‌های زیادی صورت گرفته که در ادامه، به ذکر تعدادی از آن‌ها پرداخته شده است.

مهارتی و جلالی (۱۳۹۱) در نتایج پژوهش خود بیان داشتند که شهرها در صورت داشتن شرایط لازم و با فراهم کردن بستر مناسب، در تربیت کارآفرینان مؤثرند که این مسئله به رشد و توسعه اقتصادی و همچنین رشد اشتغال منجر می‌شود. بوسما و استرنبرگ (۲۰۱۴) با استفاده از داده‌های ۲۳ شهر در ۱۲ کشور اروپایی به این نتیجه رسیدند که شهرهای بزرگ

مزیت کارآفرینانه بیشتری از سایر مناطق دارند که این مزیت‌ها در کارآفرینی فرصت‌محور، نقش بیشتری ایفا می‌کنند و نرخ بالای بیکاری، سبب افزایش کارآفرینی اجباری می‌شود. براساس نتایج این پژوهش، دو مبحث تخصص و تنوع موجود در بستر شهری در مباحث محلی و شهرسازی اقتصاد، دو عامل مهم برای کارآفرین محسوب می‌شوند. بابایی هزه‌جان و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود مطرح کردند که عوامل اقتصادی مؤثر بر پدیده کارآفرینی شهری، در قالب پنج تم اصلی قابل‌شناسایی هستند که عبارت‌اند از: ابزارها و سازوکارهای مالی، اقتصاد هوشمند شهری، مشاغل شهری، تجاری‌سازی ایده‌ها و بازارهای شهری که تحقق اقتصاد هوشمند شهری در میان این عوامل از اهمیت بیشتری برخوردار بوده است. مادوریرا و باتن (۲۰۱۶) در پژوهش خود ضمن برشمردن رویکرد شهر کارآفرین به‌عنوان راهبردی برای توسعه اقتصاد محلی، به بررسی نقش پروژه‌های بزرگ‌مقیاس در شهر کارآفرین پرداختند و با بررسی پروژه‌های بزرگ‌مقیاس مالمو در سوئد، نشان دادند که چطور یک برنامه‌ریزی کالبدی می‌تواند موجب ارتقا یا از بین رفتن یکپارچگی اجتماعی در این پروژه‌ها شود. لی (2017) نیز با استفاده از پنل آماری حوزه شهری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، به بررسی تأثیرات کارآفرینی و کسب‌وکارهای کوچک در رشد شهری پرداخت و کارآفرینی را عامل رشد اقتصادی معرفی کرد. طبق یافته‌های این پژوهش، ۱۰ درصد افزایش در تأسیس کسب‌وکارهای کوچک، سبب افزایش نرخ اشتغال ۲/۲ درصدی می‌شود و حقوق سالیانه را تا ۴ درصد و دستمزدها را تا ۲ درصد در طول ده سال در شهرها افزایش می‌دهد.

پژوهش حاضر در راستای کار پژوهشگران پیشین و با تأکید بر نتایج پژوهش‌های آن‌ها، به شناسایی عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری در شهر نجف‌آباد پرداخته است. با توجه به نتایجی که این پژوهشگران به دست آورده‌اند، می‌توان گفت که در بیشتر این پژوهش‌ها کمتر به زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری پرداخته شده است، اما در پژوهش حاضر هم‌زمان شاخص‌های اقتصادی-حمایتی، عوامل انسانی-اجتماعی و همچنین عوامل زیرساختی مؤثر در کارآفرینی شهری ارزیابی و سنجش شده‌اند. همچنین در شهر نجف‌آباد به‌عنوان یکی از قطب‌های اقتصادی استان اصفهان پژوهشی از این دست یافت نشد.

مبانی نظری پژوهش

مفهوم کارآفرینی و شهر کارآفرین^۱

در دهه‌های اخیر، کارآفرینی در اقتصاد و مطالعات مدیریت به‌طور گسترده بررسی شده است؛ زیرا به‌عنوان یکی از پویاترین منابع ایجاد شغل، رقابت سالم، رشد اقتصادی و ارتقای جامعه و نوآوری در نظر گرفته می‌شود (Penco, et al., 2020: 4). در واقع کارآفرینی به‌منزله نیروی محرک جدید برای توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورها به راهبردی اصلی برای دستیابی به مزیت رقابتی تبدیل شده است (Kuang and Bu, 2018: 414). کارآفرینی علاوه بر نقشی که در گسترش فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی، کاهش بیکاری، افزایش مهارت‌های تولیدی و بازرگانی و نیز سودآوری اقتصادی دارد، در سطح اجتماعی نیز عاملی متحول‌کننده و پویاست (خواججه‌ئیان و راد، ۱۳۸۹: ۶۵).

1. Entrepreneur City

تقویت کارآفرینی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه آن از ابزار پیشرفت اقتصادی کشورها، به ویژه کشورهای در حال توسعه است. کارآفرینی شهری به آن دسته از فعالیت‌های کارآفرینانه اطلاق می‌شود که در حوزه جغرافیایی شهر انجام شده و برای بهبود سطح زندگی، تأمین خدمات مورد نیاز، درآمدزایی، ایجاد اشتغال و غیره برای یک یا تعدادی از شهروندان انجام می‌گیرد (کنعانی، ۱۳۸۶: ۱۹). در تعریف دیگری آمده است که کارآفرینی شهری، آن قبیل فعالیت‌ها و اقداماتی را تشویق می‌کند که ظرفیت شهر برای افزایش ارزش‌های، مبنای مالیاتی و رشد اشتغال افراد را افزایش دهد (پورنصر، ۱۳۹۱: ۸). از جمله مصادیق کارآفرینی شهری می‌توان به کارآفرینی در کسب‌وکارهای خانگی و کارآفرینی در کسب‌وکارهای کوچک در محدوده شهرها اشاره کرد. به طور خاص، تعریف شهر کارآفرین در سه بعد ارائه می‌شود:

۱. یک شهر کارآفرین، راهبردهای خلاقیت رقابت اقتصادی را به کمک دیگر شهرها و محیط‌های اقتصادی حفظ می‌کند و افزایش می‌دهد. راهبردهای خلاقیت در شهر کارآفرین، واقعی و انعطاف‌پذیرند و مشروط نیستند، بلکه کم‌وبیش به طور واضحی فرمول‌بندی و در شکل کارآفرین به طور فعال دنبال می‌شوند. مؤسسان شهرهای کارآفرین مباحث کارآفرینی را می‌پذیرند و شهرها را به عنوان یک کارآفرین توصیف و به منزله کارآفرین عرضه می‌کنند.

۲. شهر کارآفرین به طور مستقیم به شرایطی اشاره دارد که در آن مدیران شهرها می‌توانند ادعا کنند که به صورت یکپارچه و راهبردی عمل می‌کنند و در آن شرایط اجتماعی خاص قادرند منافع شهر را در آینده تأمین کنند.

۳. بعد سوم تمایز شهر کارآفرین از سیستم شهر غیرکارآفرین است. سیستم‌های شهری و بلوک‌های شهر، انواع مختلف راهبردهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی- فرهنگی را دنبال می‌کنند. تنها برخی پذیرفتند که کارآفرینی به طور واضحی با راهبرد کارآفرینی انطباق دارد (همان: ۸).

برای تحقق شهر کارآفرین، در نظر گرفتن تدابیر و تصمیم‌هایی از جنس مدیریت مشارکتی و استوار بر پیکره شهروندمداری ضرورت دارد. با هدف ساماندهی به بسیاری از معضلات اجتماعی- اقتصادی شهری می‌توان با تحقق شعار شهروند کارآفرین، پشتوانه زندگی خوب در شهر سالم با تلاش شهروندان و به کمک حمایت و هدایت آنان از سوی مدیریت شهری را فراهم کرد و همه تلاش‌ها، اقدامات و برنامه‌ها را به سمتی گسیل کرد تا روزبه‌روز بر تعداد شهروندان کارآفرین افزوده شود و از آن راه بسیاری از تهدیدها به فرصت تبدیل شود.

ویژگی‌های شهر کارآفرین

رویکردهای شهر کارآفرین ویژگی‌های متمایزی دارد؛ به طوری که هدف نهایی آن‌ها توسعه اقتصاد محلی است؛ یعنی به جای آنکه رشد اقتصادی را کنترل و مدیریت کنند، موجب برانگیختن آن می‌شوند. همچنین این رویکردها به صورت فزاینده‌ای براساس بازار هستند؛ با این هدف که از سازوکارهای بازار برای دستیابی به اهداف عمومی با کمترین دخالت بخش عمومی استفاده می‌کنند. شهر کارآفرین از راهبردهای خلاق برای ارتقای رقابت‌پذیری شهری در رویارویی با دیگر شهرها بهره می‌برد. اشکال برنامه‌ریزی راهبردی، ستون فقرات رویکردهای جدید را تشکیل می‌دهند. ارزیابی‌های سیاستی برای بازآفرینی در رویکرد جدید به صورت فزاینده‌ای براساس فرهنگ، بهبود تصویر ذهنی و نوآوری صورت می‌گیرد تا شهرها را به مکان‌هایی جذاب برای زیستن، کار و سرمایه‌گذاری تبدیل کنند. در این رویکردها، سیاست‌گذاران

و برنامه‌ریزان اهداف وسیع‌تری را دنبال می‌کنند؛ یعنی علاوه بر سیاست‌های اقتصادی باید از سیاست‌های اجتماعی، محیطی و فرهنگی نیز استفاده کنند. رویکردهای کارآفرین به‌جای فرایند سلسله‌مراتبی و دیوان‌سالارانه، بر مبنای گسترش شبکه‌های مشارکتی دولت، آژانس‌های دولتی، بخش خصوصی و برهم‌کنش میان این‌هاست. حاکمیت شهری با چنین شرایطی به‌عنوان مرجع توانمندساز مطرح می‌شود. در واقع مدیریت بازارمحور، بر پایه اشتراک‌گذاری حقوق و تعهدات میان دولت و بازار از طریق برنامه‌ریزی است تا آزادسازی بازار در عرصه شهر و این تفکر اساس ایده حکم‌روایی شراکتی است (Biddulph, 2011: 65; OECD Territorial Reviews, 2007: 4).

جدول ۱. چارچوب مفاهیم شهر کارآفرین

هدف نهایی	توسعه اقتصاد محلی توانمندسازی	برانگیختن رشد اقتصادی به‌جای کنترل و مدیریت آن
رویکرد	بازارمحور	آزادسازی بازار برای دستیابی به اهداف عمومی با کمترین دخالت بخش عمومی
راهبرد	مشارکتی-برهم‌کنشی (حکم‌روایی شراکتی)	جایگزین رویکردهای سلسله‌مراتبی و دیوان‌سالارانه ارتقای رقابت‌پذیری شهری در رویارویی با دیگر شهرها
نوع برنامه‌ریزی	راهبردی	ارزیابی‌های سیاستی براساس فرهنگ، بهبود تصویر ذهنی و نوآوری تبدیل شهرها به مکان‌هایی جذاب برای زیستن، کار و سرمایه‌گذاری
دامنه اهداف	وسیع	سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی، محیطی و فرهنگی

منبع: Biddulph, 2011; OECD Territorial Reviews, 2007

نقش کارآفرینی در شکوفایی اقتصادی شهرها

یکی از ابعادی که سبب شده است نقش شهرها در چند سال گذشته بیش‌ازپیش چشمگیر و مؤثر باشد، سهم آن‌ها در توسعه اقتصادی کشورهاست. اگر تا دیروز شهر تنها یک مفهوم جغرافیایی بود، امروز مفهوم اقتصادی پرمعناست. بخش مهمی از این تحول به‌دلیل رشد فزاینده شهرنشینی در سده گذشته است. در واقع دیگر نمی‌توان شهرها و مدیریت شهری را تنها یک فعالیت خدماتی و نهاد اجتماعی تعریف کرد، بلکه مدیریت شهری باید وارد مرحله تازه‌ای از مدیریت با رویکرد اقتصادی شود. به‌طور طبیعی بی‌توجهی به ابعاد اقتصادی در توسعه شهری سبب بروز بحران‌هایی مانند بیکاری، افزایش جرائم، خشونت، حاشیه‌نشینی و غیره خواهد شد که شهرها را در آستانه مرگ شهری قرار می‌دهد. در این شرایط، اولویت اصلی مدیران شهری باید بر گسترش ایده شهرهای کارآفرین و خلاق باشد. امروزه بسیاری از مطالعات و نظریه‌های اقتصادی ثابت کرده‌اند که فعالیت‌های کارآفرینی فعال، تأثیرات مثبتی از جمله افزایش اشتغال و رشد اقتصادی به همراه خواهد داشت و بدین ترتیب توسعه کل اقتصاد منطقه‌ای و درون آن، توسعه شهرها را ارتقا می‌بخشد (Kuang and Bu, 2018: 415).

به عبارت دیگر، در عصر حاضر کارآفرینی و توسعه اقتصادی بیش از هر زمان دیگری ارتباط و پیوستگی تنگاتنگ و محکمی دارند (Toma, Grigore and Marines, 2014: 461) توسعه کارآفرینی شهری با زمینه‌سازی شرایط مساعد اقتصادی مانند اشتغال و خودکفایی مالی شهروندان آثار مثبتی بر اجتماع و فرهنگ شهروندی دارد و ترویج نیافتن آن به

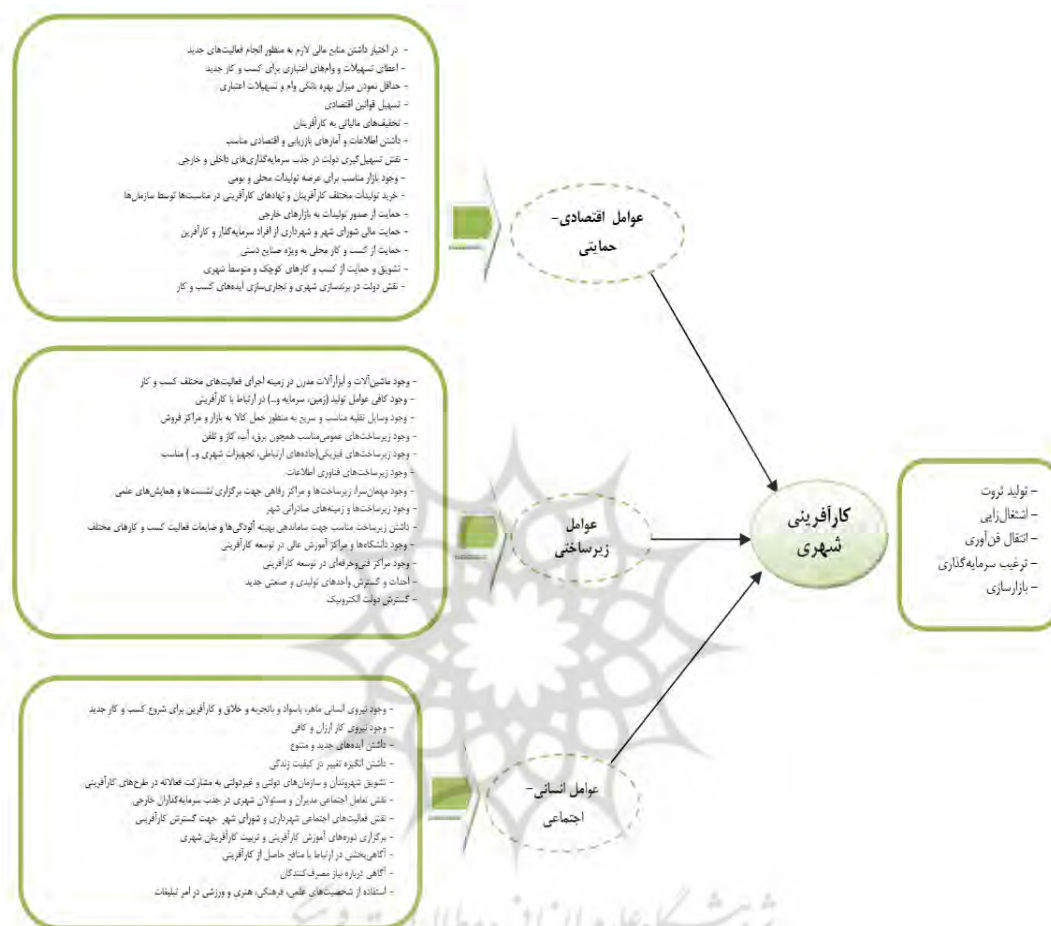
افزایش مشکلات اقتصادی مانند نرخ بیکاری منجر می‌شود که تأثیرات مخرب اجتماعی در میان شهروندان دارد (فدایی و علی‌بیگی، ۱۳۹۰: ۹۷). در نظام اقتصادی مبتنی بر کارآفرینی، نوآوران و صاحبان فکر و ایده، سرمایه‌های اصلی یک بنگاه اقتصادی و از عوامل اصلی توسعه پایدار محسوب می‌شوند. به دلیل نقش و جایگاه ویژه کارآفرینان در روند پیشرفت و رشد اقتصادی جامعه، بسیاری از دولت‌ها در کشورهای توسعه‌یافته و پیش‌رو تلاش می‌کنند با حداکثر امکانات و بهره‌برداری از دستاوردهای پژوهشی، شماری از افراد جامعه را که ویژگی‌های کارآفرینی دارند، به آموزش کارآفرینی و فعالیت‌های کارآفرینانه هدایت کنند (دیوسالار و بزرگی، ۱۳۹۱: ۸).

می‌توان گفت در عصر کنونی با توجه به افزایش جمعیت، کاهش سهم دولت در اشتغال و افزایش سهم بخش خصوصی در اقتصاد کشورهای توسعه‌یافته، پدیده کارآفرینی ابزاری برای تحقق اقتصاد پویای شهری در نظر گرفته شده است. امروزه بدون رشد و توسعه کارآفرینی در یک جامعه، امکان رشد و توسعه همه‌جانبه در آن جامعه امکان‌پذیر نیست و کارآفرینی، یکی از راه‌های خروج شهرها از رکود است (Sriram, et al., 2007: 237). در واقع کارآفرینی تأثیر فراوانی بر رشد و توسعه اقتصادی، حضور فعال در بازارهای جهانی، رقابت، اشتغال‌زایی پایدار، توسعه عدالت، کاهش فقر، درآمد ملی و حل مشکلات جامعه، دولت و بخش عمومی دارد. به عبارت دیگر، کارآفرینی در اقتصاد رقابتی و مبتنی بر بازار امروزه دارای نقشی کلیدی است؛ چراکه در یک اقتصاد پویا ایده‌ها محصولات و خدمات همواره در حال تغییر است. در مدیریت راهبردی، اقتصاد شهری و اقتصاد هوشمند شهری کارآفرینی عوامل کلیدی رشد و توسعه اقتصادی در عصر مدرن شناخته می‌شوند.

در کشور ما دستیابی به آرمان‌های چشم‌انداز بیست‌ساله که جایگاه شایسته‌ای را برای کشور و به‌ویژه شهرها فراهم می‌کند و همچنین حل مشکلات فعلی جامعه، تنها با اجرای راهبرد توسعه کارآفرینی و به تعبیری جایگزینی اقتصاد کارآفرینی به جای اقتصادی نفتی امکان‌پذیر است. بدون توجه به نقش کارآفرینی در توسعه کشور، تحقق اهداف امکان‌پذیر نیست و تلاش‌های در حال انجام را ناکام می‌گذارد. همچنین با ادامه وضع موجود، منابع را به هدر می‌دهد و حجم و پیچیدگی مشکلات را اضافه می‌کند؛ بنابراین توجه جدی به موضوع کارآفرینی و تدوین و اجرای برنامه ملی توسعه کارآفرینی برای کشور و به‌ویژه کلان‌شهرها بسیار حیاتی است (دیوسالار و بزرگی، ۱۳۹۱: ۷)؛ بنابراین کارآفرینی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین محورهای اصلی رشد و توسعه اقتصادی پایدار، به‌ویژه در شهرها به دلایلی مانند افزایش سرمایه‌گذاری و به تبع آن افزایش سود سرمایه‌گذاران، ایجاد اشتغال مولد و پایدار و فرصت‌های تازه در بازار کار، موجب آسان شدن روند رشد و توسعه کشور خواهد شد (فیوض رضاپور، ۱۳۹۶: ۳). از سوی دیگر محیط و شرایط لازم را برای تولید کالاها، محصولات و بازاریابی آن‌ها فراهم می‌سازد و سبب پیدایش محصولات، خدمات، روش‌ها، سیاست‌ها، افکار و راهکارهای نو برای حل مشکلات جامعه می‌شود. همچنین کارآفرینی عامل تقویت و تکامل صنایع داخلی است، بستر رقابت صنایع داخلی با صنایع خارجی را فراهم می‌کند و به افزایش صادرات و دریافت ارز برای کشور منجر می‌شود. این امر سبب افزایش سطح کیفیت کالاها و درنهایت به توسعه اقتصادی، رفاه و تأمین اجتماعی جامعه منجر می‌شود (بهزادیان‌نژاد، 1382).

همچنین ایجاد فرصت‌های کارآفرینی در شهرها و مزیت‌های بهره‌گیری از فرصت‌های کارآفرینانه، سبب مشارکت بیش‌ازپیش و عملی شهروندان در مدیریت شهری می‌شود و زمینه خوداتکایی و تأمین بیشتر منابع مالی پایدار شهرداری‌ها را فراهم می‌کند. درنهایت افزایش سرمایه مالی شهروندان و مجموعه شهر امکان‌پذیر می‌شود که این امر

پایداری شهری را به دنبال خواهد داشت. با توجه به مطالب مطرح شده، شناسایی عوامل تأثیرگذار بر کارآفرینی امری ضروری به نظر می‌رسد. در این پژوهش برای بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری از سه متغیر اصلی عوامل اقتصادی- حمایتی، عوامل انسانی- اجتماعی و همچنین عوامل زیرساختی استفاده شده است (شکل ۱).

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

روش پژوهش

پژوهش حاضر کاربردی و توصیفی-هم‌بستگی است. جامعه آماری آن شامل مجموع افراد خبره و متخصص در زمینه کارآفرینی هستند که به صورت هدفمند و با استفاده از روش گلوله‌برفی براساس قاعده اشباع ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. این تعداد شامل پژوهشگران کارآفرینی و مدیریت شهری، مدیران شهری نجف‌آباد و کارآفرینان برتر شهر نجف‌آباد هستند. برای گردآوری داده‌ها ضمن مطالعه و بررسی مبانی نظری و ادبیات موضوع، با الگوگیری از پژوهش‌های مختلف و مطالعه تجربه‌های دیگران، ابتدا شاخص‌ها و گویه‌های پژوهش استخراج شد (جدول ۲). سپس طراحی ابزار سنجش به شکل پرسش‌نامه بسته پاسخ، در مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت صورت گرفت.

جدول ۲. شاخص‌ها و گویه‌های سنجیده‌شده برای بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری

شاخص	گویه‌های مورد بررسی
عوامل اقتصادی-حمایتی	<ul style="list-style-type: none"> - در اختیار داشتن منابع مالی لازم به منظور انجام فعالیت‌های جدید - اعطای تسهیلات و وام‌های اعتباری برای کسب و کارهای جدید - حداقل کردن میزان بهره بانکی وام و تسهیلات اعتباری - تسهیل قوانین اقتصادی - تخفیف‌های مالیاتی به کارآفرینان - داشتن اطلاعات و آمارهای بازاریابی و اقتصادی مناسب - نقش تسهیل‌گیری دولت در جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی - وجود بازار مناسب برای عرضه تولیدات محلی و بومی - خرید تولیدات مختلف کارآفرینان و نهادهای کارآفرینی در مناسبت‌ها توسط سازمان‌ها - حمایت از صدور تولیدات به بازارهای خارجی - حمایت مالی شورای شهر و شهرداری از افراد سرمایه‌گذار و کارآفرین - حمایت از کسب و کار محلی به ویژه صنایع دستی - تشویق و حمایت از کسب و کارهای کوچک و متوسط شهری - نقش دولت در برندسازی شهری و تجاری‌سازی ایده‌های کسب و کار
عوامل زیرساختی	<ul style="list-style-type: none"> - وجود ماشین‌آلات و ابزارآلات مدرن در زمینه اجرای فعالیت‌های مختلف کسب و کار - وجود کافی عوامل تولید (زمین، سرمایه و غیره) مرتبط با کارآفرینی - وجود وسایل نقلیه مناسب و سریع به منظور حمل کالا به بازار و مراکز فروش - وجود زیرساخت‌های عمومی مناسب مانند برق، آب، گاز و تلفن - وجود زیرساخت‌های فیزیکی مناسب (جاده‌های ارتباطی، تجهیزات شهری و غیره) - وجود زیرساخت‌های فناوری اطلاعات - وجود مهمان‌سرا، زیرساخت‌ها و مراکز رفاهی برای برگزاری نشست‌ها و همایش‌های علمی - وجود زیرساخت‌ها و زمینه‌های صادراتی شهر - داشتن زیرساخت مناسب برای ساماندهی بهینه آلودگی‌ها و ضایعات فعالیت کسب و کارهای مختلف - وجود دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در توسعه کارآفرینی - وجود مراکز فنی و حرفه‌ای در توسعه کارآفرینی - احداث و گسترش واحدهای تولیدی و صنعتی جدید - گسترش دولت الکترونیک
عوامل انسانی-اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> - وجود نیروی انسانی ماهر، باسواد، باتجربه، خلاق و کارآفرین برای شروع کسب و کار جدید - وجود نیروی کار ارزان و کافی - داشتن ایده‌های جدید و متنوع - داشتن انگیزه تغییر در کیفیت زندگی - تشویق شهروندان و سازمان‌های دولتی و غیردولتی به مشارکت فعالانه در طرح‌های کارآفرینی - نقش تعامل اجتماعی مدیران و مسئولان شهری در جذب سرمایه‌گذاران خارجی - نقش فعالیت‌های اجتماعی شهرداری و شورای شهر برای گسترش کارآفرینی - برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی و تربیت کارآفرینان شهری - آگاهی بخشی مرتبط با منافع حاصل از کارآفرینی - آگاهی درباره نیاز مصرف‌کنندگان - استفاده از شخصیت‌های علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی در امر تبلیغات
کارآفرینی شهری	<ul style="list-style-type: none"> - تولید ثروت - اشتغال‌زایی - انتقال فناوری - ترغیب سرمایه‌گذاری - بازاریابی

منبع: بنی‌اسدی و همکاران (۱۳۹۱)، سپه‌پناه و موحدی (۱۳۹۴)، ولائی و همکاران (۱۳۹۴)، بابایی هزه‌جان و همکاران (۱۳۹۵)، ناصری‌منش و همکاران

(۱۳۹۶)، پیری (۱۳۹۶)، بهاری و همکاران (۱۳۹۶)، مریدالسادات و معمل‌وند (۱۳۹۸) (Sharif and Tuan, 2017; Lalangui, et al., 2018)

برای تعیین روایی از روش اعتبار محتوایی پرسشنامه استفاده شد. از آنجا که اعتبار محتوایی به قضاوت و نظر افراد متخصص و کارشناس در موضوع مورد نظر بستگی دارد، برای تعیین اعتبار و اصلاحات لازم، پرسشنامه در اختیار کارشناسان مربوط قرار گرفت و پس از جمع‌بندی نقطه‌نظرات، پرسش‌نامه نهایی تنظیم شد. همچنین به‌منظور سنجش میزان پایایی ابزار گردآوری داده‌ها، از آلفای کرونباخ استفاده شد و هماهنگی درون ابزار اندازه‌گیری تعیین شد. با توجه به اعداد به‌دست‌آمده که بیشتر از ۰/۷ بودند، مشخص می‌شود که ابزار پژوهش از ثبات و پایایی قابل‌قبولی برخوردار است و ابزار اندازه‌گیری مورد استفاده در این پژوهش دقت کافی را دارد (جدول ۳).

جدول ۳. آلفای کرونباخ محاسبه‌شده برای هر یک از ابعاد پرسشنامه

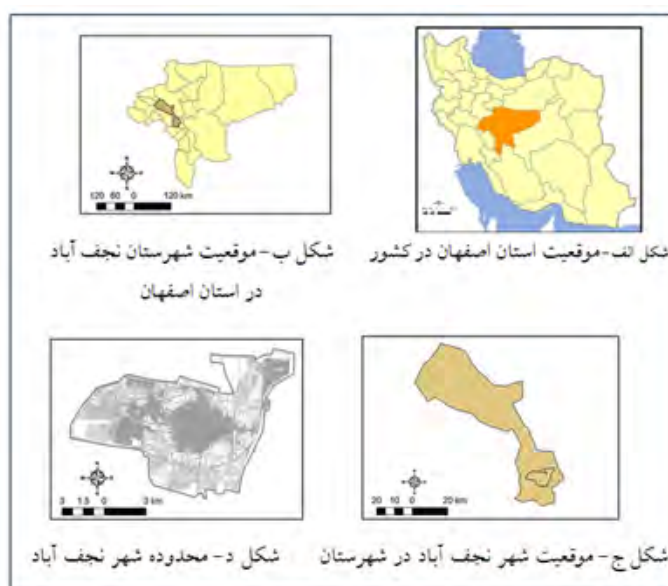
ردیف	ابعاد	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
۱	عوامل اقتصادی-حمایتی	۱۴	۰/۸۰۷
۲	عوامل زیرساختی	۱۳	۰/۷۶۳
۳	عوامل انسانی-اجتماعی	۱۱	۰/۸۲۵
۴	کارآفرینی شهری	۵	۰/۸۴۵

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

درنهایت برای تحلیل داده‌ها و دستیابی به اهداف مذکور از روش‌های تحلیل توصیفی، آزمون هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام به کمک نرم‌افزار SPSS19 استفاده شده است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

شهر نجف‌آباد در ۲۵ کیلومتری غرب اصفهان واقع شده است (شکل ۲). وسعت حریم این شهر و حوزه شهرداری ۱۹۳ کیلومترمربع است که علاوه بر نجف‌آباد در منطقه شهری خود سه منطقه شهری یزدان‌شهر، ویلاشهر و امیرآباد را تحت پوشش دارد (تقوایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۳۳). براساس سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت شهر ۲۷۵.۲۹۳ نفر بوده است. این شهر سومین شهر استان اصفهان به لحاظ جمعیتی محسوب می‌شود. این محدوده هم‌اکنون به لحاظ پتانسیل‌های اقتصادی دارای شهرک‌های صنعتی متعدد، صنایع دستی غنی مانند صنعت چاقوسازی، لوده‌بافی، قالی‌بافی، قلمکاری و همچنین جاذبه‌های گردشگری فراوانی است (عزیزی، ۱۳۹۷: ۲۶). در حال حاضر براساس تقسیم کار در مجموعه شهری اصفهان، مهم‌ترین مراکز خدماتی پس از اصفهان در این مجموعه شهری قرار دارد (مهندسین مشاور نقش‌جهان پارس، ۱۳۹۰).

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

منبع: فاضل و همکاران، ۱۳۹۸

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌گویان

بررسی چگونگی توزیع نمونه‌های آماری از حیث متغیرهای جمعیت‌شناختی نشان می‌دهد که از بین نمونه انتخابی، تعداد ۷۱ درصد مرد، ۴۳ درصد حجم نمونه بین ۳۵-۴۵ سال سن دارند، همچنین اکثر افراد نمونه دارای تحصیلات کارشناسی و بالاتر هستند (۶۲ درصد) و همچنین ۴۸ درصد پاسخ‌گویان مربوط به گروه پژوهشگران کارآفرینی و مدیریت شهری بوده است. در جدول ۴، ویژگی‌های مبسوط پاسخ‌گویان نشان داده شده است.

جدول ۴. ویژگی‌های جمعیت‌شناسی پاسخ‌گویان

ویژگی	گزینه‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۲۹	۲۹
	مرد	۷۱	۷۱
سن	زیر ۲۵ سال	۴	۴
	۲۵-۳۵	۲۷	۲۷
	۳۵-۴۵	۴۳	۴۳
	۴۵-۵۵	۲۴	۲۴
	۵۵ به بالا	۲	۲
میزان تحصیلات	دیپلم	۹	۹
	کاردانی	۱۹	۱۹
	کارشناسی	۵۳	۵۳
	کارشناسی ارشد	۱۷	۱۷
	دکتری	۲	۲
گروه پاسخ‌گو	کارآفرینان برتر شهر نجف‌آباد	۲۴	۲۴
	مدیران شهری نجف‌آباد	۲۸	۲۸
	پژوهشگران کارآفرینی و مدیریت شهری	۴۸	۴۸

توصیف آماره‌های مربوط به متغیرهای پژوهش

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که بیشتر پاسخ‌گویان (۴۷ درصد) معتقدند که عوامل اقتصادی-حمایتی در کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار شهری در حد متوسط مؤثر هستند. حدود ۴۸ درصد پاسخ‌گویان نقش عوامل اقتصادی-حمایتی را در حد زیاد و خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند. بیشتر پاسخ‌گویان (۵۱ درصد) برای عوامل انسانی-اجتماعی در کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار شهری نقش زیادی قائل هستند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که بیشتر پاسخ‌گویان (۵۸ درصد) برای عوامل زیرساختی در کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار شهری نقش فراوانی قائل هستند (جدول ۵).

جدول ۵. آماره‌های مربوط به متغیرهای پژوهش

نام متغیر	وضعیت	درصد فراوانی	میانگین	انحراف معیار	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
عوامل اقتصادی-حمایتی	خیلی کم	۱	۳/۷۸	۰/۸۸۵	۲/۰۰	۵/۰۰
	کم	۴				
	متوسط	۴۷				
	زیاد	۴۲				
	خیلی زیاد	۶				
عوامل انسانی-اجتماعی	خیلی کم	۲	۳/۷۱	۰/۹۱۸	۲/۱۰	۴/۹۳
	کم	۸				
	متوسط	۳۴				
	زیاد	۵۱				
	خیلی زیاد	۵				
عوامل زیرساختی	خیلی کم	۱	۳/۷۴	۰/۸۷۳	۲/۰۰	۵/۰۰
	کم	۶				
	متوسط	۲۸				
	زیاد	۵۸				
	خیلی زیاد	۷				
کارآفرینی شهری	خیلی کم	۸	۳/۳۴۵/۴۵	۱/۰۶	۲/۱	۴/۹۵
	کم	۱۲				
	متوسط	۴۴				
	زیاد	۳۰				
	خیلی زیاد	۶				

آزمون رابطه متغیرهای مستقل و کارآفرینی شهری

برای آزمون رابطه بین متغیرهای مستقل (عوامل اقتصادی-حمایتی، عوامل زیرساختی و عوامل انسانی-اجتماعی) و کارآفرینی شهری از ضریب هم‌بستگی پیرسون استفاده شد. در ادامه نتایج این آزمون ارائه شده است:

نتایج به دست آمده که در جدول ۶ قابل مشاهده است، نشان می‌دهد میان عوامل اقتصادی-حمایتی و کارآفرینی شهری رابطه مثبت و معناداری در سطح $0/99$ وجود دارد ($\text{sig} = 0/000$) و مقدار آن $r = 0/655$ است؛ یعنی هرچه

عوامل اقتصادی- حمایتی بیشتر باشد به همان میزان کارآفرینی شهری بیشتر خواهد شد که این امر دستیابی به اقتصاد پایدار شهری را فراهم خواهد کرد؛ در واقع عواملی همچون اعطای وام به کارآفرینان، تخفیف‌های مالیاتی، حمایت از کارآفرینان در جهت ارائه محصولات خود به بازارهای خارجی و داخلی، همچنین حمایت دولت در جهت برندسازی و تجاری‌سازی ایده‌های کسب‌وکار و غیره همگی می‌تواند در جهت رسیدن به کارآفرینی شهر و اقتصاد پایدار در محدوده مورد مطالعه نقش داشته باشد.

جدول ۶. نتایج آزمون هم‌بستگی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نوع هم‌بستگی	مقدار ضریب هم‌بستگی (r)	سطح معناداری (p-value)
عوامل اقتصادی-حمایتی	کارآفرینی شهری	پیرسون	۰/۶۵۵	۰/۰۰۰

همچنین نتایج حاکی از آن است که میان عوامل انسانی-اجتماعی و کارآفرینی شهری رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۹۹ وجود دارد (sig = ۰/۰۰۴) و مقدار آن برابر $r = ۰/۶۱۳$ است (جدول ۷). این نتایج بدان معناست که با عواملی مانند شناسایی افراد خلاق و مستعد در زمینه کسب‌وکار جدید، داشتن ایده‌های جدید و متفاوت در این زمینه، مشارکت فعالانه در طرح‌های کارآفرینی، آموزش و آگاهی‌سازی در زمینه کارآفرینی و غیره می‌توان به اقتصادی پایدار دست یافت.

جدول ۷. نتایج آزمون هم‌بستگی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نوع هم‌بستگی	مقدار ضریب هم‌بستگی (r)	سطح معناداری (p-value)
عوامل انسانی-اجتماعی	کارآفرینی شهری	پیرسون	۰/۶۱۳	۰/۰۰۰

از سوی دیگر داده‌های پژوهش در جدول ۸ نشان می‌دهد که میان عوامل زیرساختی و کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار شهری رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۹۹ وجود دارد (sig = ۰/۰۰۰) و مقدار آن برابر $r = ۰/۵۵۹$ است. به عبارت دیگر فراهم‌آوردن زمینه‌ها و عوامل زیرساختی مانند زیرساخت‌های فیزیکی، زیرساخت‌های عمومی، زیرساخت‌های فناوری و ارتباطات، زیرساخت‌های صادراتی، همچنین ماشین‌آلات و ابزارآلات مدرن و غیره در راستای دستیابی به کارآفرینی شهری و در نتیجه داشتن اقتصاد پایدار نقش مؤثری و مثبت دارند.

جدول ۸. نتایج آزمون هم‌بستگی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر مستقل	متغیر وابسته	نوع هم‌بستگی	مقدار ضریب هم‌بستگی (r)	سطح معناداری (p-value)
عوامل زیرساختی	کارآفرینی شهری	پیرسون	۰/۵۵۹	۰/۰۰۰

آزمون نقش متغیرهای مستقل در پیش‌بینی کارآفرینی شهری

پس از مشخص شدن رابطه معنادار میان شاخص‌های سه‌گانه گفته‌شده به‌عنوان متغیرهای مستقل با کارآفرینی شهری به‌منزله متغیر وابسته از تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد تا سنجش این امر صورت بگیرد که کدام‌یک از این

شاخص‌های مورد بحث، بیشترین نقش را در میزان کارآفرینی شهری دارد و می‌تواند در دستیابی به اقتصاد پایدار شهری مؤثر باشد و اینکه سهم و تأثیر هریک از متغیرهای مستقل در تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته به چه صورت است. بدین صورت که با استفاده از روش گام‌به‌گام^۱ به ترتیب سه متغیر عوامل اقتصادی-حمایتی، عوامل انسانی-اجتماعی و قابلیت‌های زیرساختی وارد معادله رگرسیون چند متغیره شدند (جدول ۹). در ادامه یافته‌های این آزمون ارائه شده است.

جدول ۹. نتایج رگرسیون چندگانه عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری

گام‌ها	متغیرهای پیش‌بین	ضریب هم‌بستگی (R)	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین تعدیل شده	f	p-value
۱	عوامل اقتصادی-حمایتی (x _۱)	۰/۶۵۵	۰/۴۲۹	۰/۴۱۳	۲۷/۷۷۷	۰/۰۰۰
۲	عوامل اقتصادی-حمایتی (x _۱) عوامل انسانی-اجتماعی (x _۲)	۰/۶۷۱	۰/۴۴۷	۰/۴۳۳	۲۵/۴۵	۰/۰۰۰
۳	عوامل اقتصادی-حمایتی عوامل اجتماعی-انسانی (x _۱) عوامل زیرساختی (x _۳)	۰/۷۰۱	۰/۵۱۸	۰/۵۰۳	۲۲/۳۷	۰/۰۰۰

براساس جدول ۹، با توجه به مقدار بالای F (f=۲۷/۷۷۷) و سطح معناداری به دست آمده (p-value=۰/۰۰۰) می‌توان گفت مدل رگرسیون معناداری بالایی دارد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، متغیرهای عوامل اقتصادی-حمایتی، عوامل انسانی-اجتماعی و عوامل زیرساختی قادر به پیش‌بینی افزایش کارآفرینی شهری و اقتصاد پایدار در محدوده مورد مطالعه بوده‌اند. بر پایه آنچه در جدول ۱۰ ارائه شده، طی گام اول عوامل اقتصادی-حمایتی، با ضریب بتای استاندارد ۰/۶۵۵ مقدار ۴۱ درصد از واریانس مؤثر بر کارآفرینی شهری تبیین شده است؛ بدین معنا که عوامل اقتصادی-حمایتی در درجه اول برای کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار اهمیت فراوانی دارد. در گام دوم عوامل انسانی-اجتماعی با ضریب بتای استاندارد ۰/۶۷۱ به عوامل اقتصادی-حمایتی افزوده شده و توان تبیین واریانس به ۰/۴۳ درصد رسیده است. در گام سوم عوامل زیرساختی با ضریب بتای استاندارد ۰/۷۰۱، به عوامل اقتصادی-حمایتی با و عوامل انسانی-اجتماعی افزوده شده و توان تبیین کارآفرینی شهری و در نتیجه دستیابی به اقتصاد پایدار به ۰/۷۰ درصد رسیده است. به‌طور کلی با توجه به نتایج به دست آمده با افزایش و بهبود عوامل اقتصادی-حمایتی، ارتقای عوامل انسانی-اجتماعی و همچنین بالابردن توان زیرساختی می‌توان شاهد افزایش کارآفرینی شهری در محدوده مورد مطالعه بود که این امر سبب دستیابی به توسعه اقتصاد پایدار خواهد شد.

جدول ۱۰. میزان تأثیر متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون

گام‌ها	متغیر	B	خطا استاندارد B	Beta	T	Sig.
۱	عدد ثابت	۰/۵۷۴	۰/۲۸۳	-	-۰/۹۳۵	-
	عوامل اقتصادی-حمایتی (x _۱)	۰/۶۷۵	۰/۰۹۱	۰/۶۵۵	۸/۲۷۰	۰/۰۰۰
۲	عدد ثابت	-۰/۵۶۸	۰/۴۵۸	-	-۱/۲۷	-
	عوامل اقتصادی (x _۱)	۰/۶۵۴	۰/۰۸۸	۰/۵۵۳	۹/۶۸	۰/۰۳
	عوامل انسانی-اجتماعی (x _۲)	۰/۴۵۷	۰/۱۴۴	۰/۶۷۱	۵/۲۰	۰/۰۱
۳	عدد ثابت	۰/۷۲۴	۰/۴۶۸	-	-۱/۸۹	-
	عوامل اقتصادی-حمایتی (x _۱)	۰/۵۲۲	۰/۴۳۱	۰/۵۰۷	۱۱/۴۵	۰/۰۲
	عوامل انسانی-اجتماعی (x _۲)	۰/۳۲۱	۰/۱۴۷	۰/۲۸۴	۶/۹۲	۰/۰۳
	عوامل زیرساختی (x _۳)	۰/۲۹۳	۰/۰۹۴	۰/۲۶۷	۵/۲۴	۰/۰۲

نتیجه‌گیری

کارآفرینی نقشی بسیار کلیدی در توسعه جوامع دارد و بدون آن هیچ کشوری نمی‌تواند به پایداری اقتصادی دست یابد. کارآفرینی موتور پیشرفت در عصر حاضر تلقی می‌شود. روند توسعه اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته، بیانگر این واقعیت است که اقتصاد تحت تأثیر کارآفرینی است؛ به گونه‌ای که کارآفرینی در توسعه اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، نقش محوری دارد؛ درحالی‌که در کشورهای توسعه‌نیافته اهمیت آن تا حد زیادی نادیده گرفته شده است. در محیط‌های شهری و در شرایط فعلی بهتر است سازمان‌ها و نهادهای محلی، به‌ویژه شهرداری‌ها به‌عنوان حکمرانان شهری، سیاست‌های اقتصادی خود را در راستای تقویت عوامل مثبت و مؤثر بر کارآفرینی و تضعیف موانع بازدارنده آن هدایت کنند. هدفمند کردن برنامه‌ها و سیاست‌های نهادها به نفع کارآفرینان سبب ترویج روحیه کارآفرینی شهری و توسعه آن میان شهروندان خواهد شد که این امر اداره شهرها را تسهیل کرده و به تحقق درآمدهای پایدار شهری کمک می‌کند. در واقع در مناطق شهری، کارآفرینی از جمله راهکارهای است که با کاهش نرخ بیکاری و معضلات ناشی از آن، ایجاد درآمد پایدار، فراهم کردن بستر استقلال شهروندان و غیره شهرها را به‌سوی خودکنترلی هدایت می‌کند.

براین‌اساس شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی شهری می‌تواند راه را برای گسترش این پدیده و به‌تبع آن، توسعه اقتصاد پایدار در شهرها فراهم کند. پژوهش حاضر با هدف ارزیابی عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری در شهر نجف‌آباد انجام شده است. عوامل و شاخص‌های بررسی‌شده در این پژوهش شامل عوامل اقتصادی-حمایتی، عوامل انسانی-اجتماعی و عوامل زیرساختی به‌عنوان متغیر مستقل و کارآفرینی شهری به‌منزله متغیر وابسته هستند که هر کدام به شکل‌های مختلف در این زمینه دخیل بوده‌اند. به‌طورکلی نتایج پژوهش با بهره‌گیری از آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد، میان سه شاخص بررسی‌شده با کارآفرینی شهری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با وجود این شاخص عوامل اقتصادی با ضریب همبستگی ۰/۶۵۵ مهم‌ترین متغیر تأثیرگذار بر کارآفرینی شهری است. مهارتی و جلالی (۱۳۹۱) و بابایی هزه‌جان و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش‌های خود به نتایج مشابهی دست یافته‌اند. آزمون تحلیل رگرسیون نیز نتایج مشابهی به‌دست می‌دهد؛ بدین‌صورت که با در نظر گرفتن شاخص‌های سه‌گانه (عوامل اقتصادی-حمایتی، انسانی-اجتماعی و عوامل زیرساختی) به‌عنوان متغیر مستقل و شاخص کارآفرینی شهری به‌عنوان متغیر وابسته

نشان می‌دهد که عوامل اقتصادی با بالاترین ضریب تأثیر، مهم‌ترین و بیشترین تأثیر رگرسیونی را در تبیین متغیر وابسته کارآفرینی شهری دارد؛ بدان معنا که این شاخص بیشترین اهمیت و نقش را در کارآفرینی شهری و دستیابی به اقتصاد پایدار در محدوده مورد مطالعه ایفا می‌کند. بابایی هزه‌جان و همکاران (۱۳۹۵)، بوسما و استرانبرگ (۲۰۱۴)، لی (۲۰۱۷)، مادوریرا و باتن (۲۰۱۶) در پژوهش‌های جداگانه به نقش عوامل اقتصادی در کارآفرینی شهری و اهمیت این عوامل اشاره کرده‌اند و به نتایج مشابه دست یافته‌اند.

شهر نجف‌آباد به‌عنوان یکی از قطب‌های اقتصادی منطقه اصفهان با داشتن پتانسیل‌های فراوان، ظرفیت تبدیل شدن به شهری کارآفرین را دارد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد، فراهم کردن زیرساخت‌ها و تسهیلات اقتصادی، شناسایی افراد خلاق و کارآفرین با داشتن ایده‌های متنوع و جدید و آموزش و تربیت آن‌ها در این محدوده می‌تواند بیشترین تأثیر را در ایجاد شهر کارآفرین و پایداری اقتصادی داشته باشد. با تحلیل نتایج می‌توان دریافت که اقدامات کارآفرینانه در محدوده مورد مطالعه می‌تواند در بهبود عملکرد شهری مؤثر باشد. مدیریت شهری باید با فراهم کردن بستر مناسب برای کارآفرینان موجبات رشد و توسعه اقتصادی شهر را فراهم کند؛ زیرا هزینه کردن برای آماده‌سازی این بستر، نوعی سرمایه‌گذاری است که سود نهایی و ارزش‌افزوده آن در انتها به خود شهر و مجموعه شهر مدنظر تزریق می‌شود. در واقع در شهرهای ایران از جمله محدوده مورد مطالعه باید به کارآفرینی به‌عنوان یک محور مهم و اساسی برای تقویت اقتصاد شهرها توجه داشت. یکی از مهم‌ترین رویکردها در این باره ایجاد سازوکارهای تأمین مالی مناسب برای رشد این حوزه است. همچنین کاهش مالیات‌ها و تقویت سیستم تخصصی بانکی شهرداری‌ها از جمله مهم‌ترین عواملی هستند که می‌توانند به رشد کارآفرینی کمک کنند.

درنهایت می‌توان گفت در محیط‌های شهری، کارآفرینی یکی از شاه‌کلیدهای توسعه اقتصادی و درآمدزایی است. شهرها به‌عنوان مراکز دانش، تولیدات خاص، تسهیل تفکر خلاقانه و نوآورانه آفرینش‌گر فرصت‌های ارزنده برای اشتغال و کارآفرینی هستند. کارآفرینی علاوه بر تأثیرگذاری در گسترش فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی، کاهش نرخ بیکاری و معضلات ناشی از آن، ایجاد درآمد پایدار، فراهم کردن زمینه استقلال شهروندان، گسترده شدن شبکه اجتماعی اقتصادمحور، افزایش مهارت‌های فنی و اقتصادی شهروندان، افزایش مهارت‌های تولیدی و بازرگانی، استفاده بهینه از منابع محیطی و بهره‌گیری از آن‌ها و نیز سودآوری اقتصادی، در سطح اجتماعی نیز عاملی متحول‌کننده و پویاست و شهرها را به سمت استقلال هدایت می‌کند. برای دستیابی به این مهم و با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادها زیر ارائه می‌شود:

- شناسایی و بهره‌برداری از ایده‌ها و خلاقیت‌های ذهنی و تئوریک در سطح جامعه با برگزاری مسابقات و انتخاب برترین ایده‌ها و عملیاتی کردن آن‌ها و همچنین اعطای حقوق مالکیت معنوی برای ادامه فعالیت کارآفرینان؛
- حرکت فضای اقتصادی شهری به سمت خصوصی‌سازی و حمایت از تعاونی‌ها که این امر سبب گسترش رقابت شهرها می‌شود و این توسعه به افزایش سرمایه‌گذاری و درنهایت رونق و توسعه اقتصادی و اجتماعی شهرها می‌انجامد.
- معافیت یا تخفیف‌های مالیاتی به کسب‌وکارهای حوزه کارآفرینی شهری؛
- اعطای وام‌های بلندمدت با بهره کم؛

- تسهیل شرایط ضمانت وام؛
- حمایت از حضور کارآفرینان در نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های جهانی؛
- برگزاری جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های داخلی و خارجی برای معرفی تولیدات کارآفرینان و عرضه آنان؛
- گسترش هدفمند بازارهای شهری و محلی؛ با توجه به اینکه یکی از مشکلات کارآفرینان، نبود بازار فروش محصولاتشان است، باید پیش‌بینی لازم برای گسترش بازارها و بازارچه‌های محلی و شهری به عمل آید؛ چراکه یکی از عوامل بقای فعالیت کارآفرینان، بازار فروش است.
- تضمین حمایت‌های ورشکستگی کسب‌وکارهای نوآورانه در عرصه کارآفرینی شهری؛
- ایجاد مراکز رشد با حمایت دولت؛
- ارائه تجهیزات و ابزارآلات مورد نیاز به کارآفرینان با قیمت مناسب؛
- ارائه مشاوره‌های کارآفرینانه و اطلاعات به‌روز در حوزه‌های کسب‌وکار؛
- آموزش مهم‌ترین و کلیدی‌ترین نقش را در توسعه کارآفرینی دارد. ضروری است مؤسسات آموزشی اعم از دبیرستان‌ها، مراکز آموزش حرفه‌ای، دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها آموزش‌های لازم را برای توسعه کارآفرینی و فرهنگ‌سازی در دستور کار خود قرار دهند. همچنین در آموزش‌ها باید به ابداع و خلاقیت بها داده شود.
- توسعه مراکز حمایت و مشاوره کارآفرینانه و سامانه‌های اطلاع‌رسانی کسب‌وکارهای مرتبط؛
- کاهش مراحل تأسیس و ایجاد کسب‌وکار؛
- فراهم کردن مجاری‌های آسان و قانونی دریافت مجوز فعالیت‌های جدید؛
- توسعه زیرساخت‌های پایه، به‌ویژه زیرساخت‌های اینترنت شهری و ارتباطات مجازی؛

منابع

- بابایی هزه‌جان، مجتبی، پیران‌نژاد، علی، محمدپور زرنندی، حسین و مجتبی امیری (۱۳۹۵). «شناسایی عوامل اقتصادی مؤثر بر کارآفرینی شهری (مطالعه موردی: شهر تهران)»، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، شماره اول، صص ۸۳-۹۹.
- بهاری، نادر، آقازاده، هاشم، روشن‌دل اربطانی، طاهر و شهرام صدقی (۱۳۹۶). «طراحی الگوی برندسازی شهری برای توسعه کارآفرینی (مورد مطالعه: شهرستان گرمی)»، فصلنامه توسعه کارآفرینی، شماره ۲، صص ۲۲۱-۲۴۰.
- بنی‌اسدی، ندا، ابراهیمی، محمدصادق و سید احمد خاتون‌آبادی (۱۳۹۱). «امکان‌سنجی توسعه کارآفرینی در روستاهای شهرستان کرمان»، چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران مستقر در کرج، صص ۱۴-۱.
- بهزادیان‌نژاد، قربان (1382). «ضرورت توجه به کارآفرینی و فناوری‌های پیشرفته»، مجموعه مقالات کارآفرینی و فناوری پیشرفته، انتشارات دانشگاه تهران.
- پورنصر، پیمان (۱۳۹۱). کارآفرینی شهری، از ایده تا اجرا، هنگ‌کنگ، نمونه موفق کارآفرینی شهری، روزنامه مردم‌سالاری، شماره ۳۱۴۷، تاریخ ۱۳ اسفندماه، صفحه ۸.
- پیری، عیسی (۱۳۹۶). «تحلیل نقش سرمایه اجتماعی در کارآفرینی و توسعه اقتصادی کلان‌شهرها در شرایط تحریم دولت (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز)»، فصلنامه جغرافیا و توسعه فضای شهری، شماره ۲، صص ۱۳۲-۱۴۷.
- تقوایی، مسعود، بابانسیب، رسول و چمران موسوی (۱۳۸۹). «تحلیلی بر وضعیت فناوری اطلاعات و ارتباطات و نقش آن در مدیریت و برنامه‌ریزی شهری (مطالعه موردی: شهر نجف‌آباد)»، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، شماره ۳۱، صص ۲۵-۴۹.
- خواججه‌نیا، داتیس و سید سعید راد (۱۳۸۹). «تدوین مدل هدایتگر مدیریت شهری برای توسعه کارآفرینی»، فصلنامه مدیریت شهری، شماره سوم، صص ۱۱۹-۱۳۱.
- دیوسالار، سمانه و فرشاد بزرگی (۱۳۹۱). «بررسی نقش کارآفرینی در رشد اقتصادی و توسعه پایدار»، کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب‌وکارهای دانش‌بنیان، شرکت پژوهشی طرود شمال، بابلسر، صص ۱-۱۲.
- رفیعیان، مجتبی و فاطمه محمدی آیدغمیش (۱۳۹۶). «ارائه چارچوب مفهومی تعامل بازآفرینی شهری و شهر کارآفرین در دستیابی به بازاریابی مکان»، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، شماره ۱۸، صص ۱-۲۰.
- سپه‌پناه، مرجان و رضا موحدی (۱۳۹۴). «کارآفرینی پایدار رویکردی نو در کشاورزی»، نشریه کارآفرینی در کشاورزی، شماره ۱، صص ۱۹-۳۶.
- عزیزی ملک‌آبادی، شهرام (۱۳۹۷). شناسایی و بررسی عوامل مؤثر بر کارآفرینی شهری در راستای دستیابی به توسعه اقتصادی پایدار شهری (نمونه موردی: شهر نجف‌آباد)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، شهرکرد، مؤسسه آموزش عالی نور هدایت شهرکرد.
- فاضل، سوگل، تقوایی، مسعود و امیر محمودزاده (۱۳۹۸). «تبیین مفهوم ریسک و سنجش میزان ریسک لرزه‌ای مناطق شهری (مطالعه موردی: نجف‌آباد)»، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۱، صص ۱-۲۱.
- فدایی، فرید و ندا علی‌بیگی (۱۳۹۰). «مقایسه میزان و شدت آسیب‌های روانی بین مردان جوان شاغل و بیکار»، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۴۳، صص ۹۷-۱۱۹.

فرجی قناتی، سعید (۱۳۹۰). *استراتژی توسعه کارآفرینی با رویکرد سازمان‌های آینده*، ماهنامه اتاق بازرگانی، شماره ۵۱۸، صص ۱۲-۱۳.

فیوض رضاپور، ژیلدا (۱۳۹۶). «رابطه کارآفرینی با رشد اقتصادی و توسعه پایدار»، سومین کنفرانس بین‌المللی کارآفرینی، خلاقیت و نوآوری، مؤسسه عالی علوم و فناوری خوارزمی، شیراز، صص ۱-۴.

کنعانی، مهدی (۱۳۸۶). «مراکز رشد کارآفرینان شهری، طرحی نو در توسعه اقتصاد شهری»، رشد فناوری، شماره ۱۲، صص ۱۸-۲۵.
مرید سادات، پگاه و شکوفه معملوند (۱۳۹۸). «عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی پایدار گردشگری روستایی (مطالعه موردی: دهستان گلیجان، شهرستان تنکابن)»، پژوهش‌های دانش زمین، شماره ۴، صص ۹۱-۱۰۷.

مهارتی، یعقوب و آزاده جلالی (۱۳۹۱). «مدل مفهومی توسعه کارآفرینی در شهرهای خلاق»، اولین همایش ملی مدیریت و کارآفرینی، دانشگاه پیام نور مرکز خوانسار، خوانسار، ایران، صص ۱-۱۳.

مهندسین مشاور نقش جهان پارس (۱۳۹۰). *تجدیدنظر طرح توسعه و عمران شهر نجف‌آباد*، جلد سوم، بخش دوم، بررسی و شناخت شهر.
ناصری منش، علی، رحمانی، بیژن و رحمت‌اله، منشی‌زاده (۱۳۹۶). «ارزیابی نقش عوامل کشاورزی و اقتصادی در توسعه کارآفرینی روستایی (نمونه موردی: روستاهای شهرستان اردبیل)»، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره ۳، صص ۱۸۱-۱۹۶.

ولائی، محمد، عبدالمهدی، عبدالله، منافی آذر، رضا و نوید صفری (۱۳۹۴). «تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه پایدار روستایی با تأکید بر کارآفرینی (مطالعه موردی: دهستان مرحمت‌آباد شمالی - شهرستان میان‌دوآب)»، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، شماره ۱۹، صص ۱۴۹-۱۶۱.

Ács, Z. J., Bosma, N., & Sternberg, R. (2008). The Entrepreneurial Advantage of World Cities: Evidence from Global Entrepreneurship Monitor Data, *Jena Economic Research Papers* 2008-63.

Azizi Malekabadi, Sh. (2018). *Identification and Survey of Factors Affecting Urban Entrepreneurship in Order to Achieve The Development of Sustainable Urban Economy (Case Study: Najafabad City)*, Master's Thesis in Urban Planning, Shahrekord, Noor Hedayat Higher Education Institute, Shahrekord. (In Persian)

Babaei Hazehjan, M., Pirannejad, A., & Amiri, M. (2017). Identifying Effective Economic Factors on Urban Entrepreneurship (Case Study: City of Tehran), *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, 5(17), 83-99. (In Persian)

Bahari, N., Aghazade H., Roshandel Arbatani T., & Sedghi S. (2017). Designing a City Branding Pattern for Entrepreneurship Development (Studied Case: Germe City). *Journal of Entrepreneurship Development*, 10(2), 221-240. (In Persian)

Bani Asadi, N., Ebrahimi, M. S., & Khatunabadi, S. A. (2012). "Feasibility of Entrepreneurship Development in Rural Areas of Kerman Township", 4th Iranian Congress of Agricultural Extension and Education Sciences and Natural Resources, Campus of Agriculture and Natural Resources, University of Tehran, located in Karaj, 1-14. (In Persian)

Behzadian Nejad, Gh. (2003). *The Need to Pay Attention to Entrepreneurship and Advanced Technologies*, a Collection of Articles on Entrepreneurship and Advanced Technology, University of Tehran Press. (In Persian)

Biddulph, M. (2011). Urban Design, Regeneration and the Entrepreneurial City. *Progress in Planning*, 76(2), 63-103.

- Bosma, N., & Sternberg, R. (2014). Entrepreneurship as an Urban Event? *Empirical Evidence from European Cities. Regional Studies*, 48(6), 1016-1033.
- Castells, M. (2011). Space of Flows, Space of Places: Materials for a Theory of Urbanism in the Information Age. *The City Reader*, 5th Edition.
- Divasalar, S., & Bozorgi, F. (2012). "Investigating the Role of Entrepreneurship in Economic Growth and Sustainable Development", National Conference on Entrepreneurship and Management of Knowledge-Based Businesses, Taroud Shomal Research Company, Babolsar, Pp. 1-12. (In Persian)
- Fadaei, F., & Ali Beygi, N. (2011). Comparison of the Rate and Severity of Psychological Traumas Between Employed and Unemployed Young Men in Tehran. *Social Welfare Quarterly*, 11(43), 97-119. (In Persian)
- Faraji Qanati, S. (2011). *Entrepreneurship Development Strategy with the Approach of Future Organizations*, Monthly Chamber of Commerce, No 518, pp.12-13 (In Persian)
- Fayouz Rezapour, J. (2017). "The Relationship between Entrepreneurship and Economic Growth and Sustainable Development", 3rd International Conference on Entrepreneurship, Creativity and Innovation, Kharazmi Higher Institute of Science and Technology, Shiraz, Pp. 1-4. (In Persian)
- Fazel, S., Taghvaei, M., & Mahmoudzadeh, A. (2019). Explaining the Concept of Risk and Measuring the Seismic Risk of Urban Areas (Case Study: Najafabad). *Human Geography Research Quarterly*, 51(1), 1-21. (In Persian)
- Kanaani, M. (2007). Urban Entrepreneurs Growth Centers, New Plan in Urban Economy Development. *Journal of Technology Growth*, 3(12), 18-25. (In Persian)
- Kavaratzis, M. (2004). From City Marketing to City Branding: Towards a Theoretical Framework for Developing City Brands. *Place Branding and Public Diplomacy*, 1(1), 58-73.
- Khajehian, D., & Rad, S. S. (2010). Preparation of Urban Management Guide Model for Entrepreneurship Development. *Urban Management Quarterly*, 2(3), 119-131. (In Persian)
- Krishna, R., & Kummitha, R. (2019). Smart Cities and Entrepreneurship: an Agenda for Future Research. *Technological Forecasting and Social Change*, 149, 1-10.
- Kuang, Y., & Bu, Y. (2018). Evaluation and Prediction of Urban Entrepreneurship Environment in China: A Case of Guangzhou City. *Journal of Service Science and Management*, 11(4), 414-432.
- Lalangui, P. S., Santos, J. L. & Horniga, E. (2018). The Development of Sustainable Entrepreneurship Research Field, *Journal of Sustainability*, 10(6), 1-19.
- Lee, Y. S. (2011). Entrepreneurship, Small Businesses and Economic Growth in Cities. *Journal of Economic Geography*, 17(2), 311-343.
- Madureira, A. M., & Baeten, G. (2016). By Invitation Only: Uses and Users of the Entrepreneurial City. *International Planning Studies*, 21(4), 362-376.
- Maharti, Y., & Jalali, A. (2012). "The Conceptual model of entrepreneurship development in creative cities". 1st National Conference on Management and Entrepreneurship, Payame Noor University, Khansar Center, Khansar, Iran. Pp. 1-13. (In Persian)
- Murid Sadat, P., & Moamelvand, Sh. (2019). The Factors Affecting Sustainable Entrepreneurship Development in Rural Tourism (Case Study: Goleyjan Rural District, Tonekabon Township). *Journal of Earth Science Researches*, 10(4), 91-107. (In Persian)
- Naghsh Jahan Pars Consulting Engineers. (2011). Revision of Najafabad *City Development Plan*, Volume III, Part II, survey and recognition of city (In Persian)

- Naserimanesh, A., Rahmani, B., & Monshizadeh, R. (2017). Assessing the Role of Agricultural and Economic Factors in the Development of Rural Entrepreneurship (Case Study: Villages of Ardabil City). *New Attitudes in Human Geography Quarterly*, 9(3), 181-196. (In Persian)
- Oecd Territorial Reviews. (2007). *Competitive Cities: A New Entrepreneurial Paradigm in Spatial Development*, Paris, OECD Publishing, 1-133.
- Penco, L., Ivaldi, E., Bruzzi, C., & Musso, E. (2020). Knowledge-Based Urban Environments and Entrepreneurship: Inside Eu Cities. *Cities*, 96, 1-17.
- Piri, I. (2017). Analyzing the Role of Social Capital in Entrepreneurship and Economic Development of Metropolitans under Conditions of State Sanctions (Case Study: Tabriz Metropolitan). *Journal of Geography and Urban Space Development*, 10(2), 137-149. (In Persian)
- Pournsar, P. (2013). Urban Entrepreneurship, from Idea to Implementation, Hong Kong, a successful example of urban entrepreneurship, *Mardomsalari Newspaper*, No. 3147, 3 March, P. 8. (In Persian)
- Rafieiyan, M., & Mohammadi Aydaghmish F. (2017). Proposing a Conceptual Framework of Urban Regeneration Interaction and Entrepreneur City in Achieving Place Marketing. *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, 5(18), 1-20. (In Persian)
- Sepahpanah, M., & Movahedi, R. (2015). Sustainable Entrepreneurship a New Approach in Agriculture. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 2(1), 19-36. (In Persian)
- Sharif, N. M., Ku, A., & Tuan, L. (2017). Sustaining the Entrepreneurship in Rural Tourism Development. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 4, 31-42.
- Sriram, V., Mersha, T., & Herron, L. (2007). Drivers of Urban Entrepreneurship: An Integrative Model. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 13(14), 235-251.
- Taqvaei, M., Babansab, R., & Mousavi, Ch. (2010). An Analysis of the Status of Information and Communication Technology and Its Role in Urban Management and Planning (Case Study: Najafabad City). *Journal of Geography and Planning*, 15(31), 25-49. (In Persian)
- Toma, S. G., Grigore, A. M., & Marines, P. (2014). Economic Development and Entrepreneurship. *Procedia Economics and Finance*, 8, 436-443.
- United-Nations. (2014). *World Urbanization Prospects*. New York: United Nations.
- United-Nations. (2018). *World Urbanization Prospects*. New York: United Nations
- Valaei, M., Abdollahi, A., Manafi Azar, R., & Safari N. (2015). Analyzing of Factors Affecting Sustainable Rural Development with Emphasis on Entrepreneurship (Case study: Northern Marhamat Abad Rural district-Miandoab township). *Regional Planning Quarterly*, 5(19), 149-161. (In Persian)